

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. Quotuplex sit scripturæ sensus, & quam ad argumentandum efficax.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

Nec pluribus hoc loco de singulis locis Theologicis tractandum, quando loci alieni ad Theologum propriè non pertinent; ex ijs verò qui propriè Theologici sunt, de scriptura quidem dubio sequenti agitur: de cæteris verò, nimirum de traditionibus, de Ecclesia, de Concilijs, de summo Pontifice, ex instituto differitur, in 2. 2. vbi de Regulis fidei agitur.

9 Triasolum circa Ecclesiæ, & SS. Patrum, Doctrinamque auctoritatem, hoc loco breuiter notanda. Primum: Ecclesiæ vnanimem consensum, aut doctrinam, cum aliquid velut ad fidem pertinens, credit vel docet, non tantum eatenus esse infallibilem, quatenus formaliter fidei contrarius esse non potest; ita nimirum vt sit hæreticus, & ipsius fidei habitum expellat: sed etiam materialiter falsum esse non potest; adeoque simpliciter infallibile esse, vt ex dictis scripturæ locis, Matth. 16. & 1. Tim. 3. alijsque pluribus, rectè probant Canus lib. 4. loc. Theolog. cap. 4. & Gregorius de Valentia loc. cit. contra quosdam contrarij insinuates, in quibus, *si de facie consideres*, inquit Canus, *videntur Glossæ interlineariæ, in illud, Porta inferi non præualebunt aduersus eam: & D. Thomas in 4. d. 6. q. 1. art. 3. questione. 2. ad 3. & Cardinalis Turrecremata lib. 2. de Ecclesiæ, cap. 9. & Alphonsus à Castro de iustitia hæret. punit. lib. 1. cap. 5. Quæ sententia si vera esset, iam vim infallibilem non haberet argumentatio illa: Ecclesia tota credit, aut docet, hoc, vel illud; v. g. Euangelium Matthæi esse Canonicum: Ergo reuera est: Id quod tamen nequaquam dicendum est.*

Secundum est, Auctoritatem consentientem, SS. Patrum, seu omnium, qui nos antecesserunt; seu qui ætate qualibet vixerunt, vtique non minus per se atque antecedenter infallibilem esse, in rebus fidei, quam omnium Doctorum, qualibet ætate viuentium; quos cum vniuersa Ecclesia in doctrina fidei velut Pastores & Doctores audire & sequi teneatur, iuxta citatum locum, Apostoli Ephes. 4. profus necesse est, etiam secundum se habere auctoritatem infallibilem; ne alioqui tota etiam Ecclesia in fide necessariò errare teneatur; vt ex communi & certa rectè tradunt Canus lib. 8. loc. Theol. cap. 14. Gregorius de Valentia cit. tom. 3. d. 1. q. 1. p. 7. §. 46. aliique recentiores. At si de Patribus solum loquamur, qui sua scripta ad nos transmiserunt, etsi quidè negari non possit, eos, si consentiant, continere irrefragabile fidei argumentum à posteriori, & à signo; tum quia ab Ecclesia recepti sunt, & approbati; nec fas est eis in rebus fidei, & sacræ scripturæ interpretatione, aduersari; ex VI. Synodo act. 11. & 13. in epistola synodali Sophronij, vnde sumptus etiam est Canon 19. Trullanæ Synodi, item ex Concilio Lateran. vltimo act. 11. & Concilio Tridentino sess. 4. in Bulla Pij IV. per Pium V. renouata: Tum quia argumentum moraliter euidens præbent, eius fidei, quam tota Ecclesia Catholica, eorum tempore habebat: verius tamen videtur, eos, per se, & à priori infallibile fidei argumentum non præstare.

10 Ratio est. Quia isti, qui scripserunt, & sua ad nos scripta transmiserunt, non sunt omnes planè Doctores, qui vel qualibet, vel vna aliqua ætate in Ecclesia vixerunt; sed tantum aliqui, & fere pauciores ex illis; à quibus proinde, etiam si errassent, non erat necesse, totam eius temporis, quo scripserunt, Ecclesiam in

errorem induci: tamen si etiam vt sic præbeant argumentum plusquam moraliter certum, ac fidei proximum, si vnanimi consensu quippiam pro fidei dogmate tradant: secus si aliquid in rebus Philosophicis, seu aliquid, eorummet etiam iudicio, ad fidem non pertinens, solummodo opinentur. Atque ita cum S. Thoma hic art. 8. ad 2. & in 2. dist. 14. art. 2. Stapletono controu. 6. lib. 11. cap. 5. Cano lib. 7. loc. Theolog. cap. 3. Banne hic q. 1. a. 8. dub. 5. rectè notauit Gillius lib. 1. tract. 7. c. 13. Atque ita etiam intelligendum est Gabriel Vasquez hic disp. 12. num. 2. vbi docet, Patrum, nempe quorum libros habemus, consensum, ex se non habere, infallibilem auctoritatem: etsi Gregorius de Valentia tom. 3. disp. 1. q. 1. p. 7. §. 16. significare videatur, eorum etiam, qui scripserunt, Patrum, vnanimem consensum, in aliquo fidei dogmate, per se infallibilem esse.

Tertium est, quod propriè ad Scholasticos Doctores pertinet, & rectè notauit Gregorius de Valentia hic q. 1. p. 5. §. 1. Si quæ illo tempore propria sint dogmata, etsi veteribus Patribus & Doctoribus non repugnantia, ea licet non omninò certam & infallibilem, vt dictum, grauem tamen habere auctoritatem. In quem sensum etiam idem author tom. 3. d. 1. q. 1. p. 7. §. 46. ait, *negare commune placitum scholasticorum Doctorum, valde esse temerarium*. Cui doctrinæ consentiunt etiam Vega lib. 9. in Concilio Trident. cap. 14. Bannes hic q. 1. a. 8. & fere Canus lib. 8. loc. Theolog. cap. 4. & lib. 12. cap. 7. alijsque recentiores. Vbi etiam præ oculis habendam, quod dicit S. Thomas hic art. 8. ad 2. argumentari ex auctoritate, esse maximè proprium huius scientiæ; eò quod principia huius doctrinæ per reuelationem habeantur: vt proinde quisque merito suas, quæ communi ac consentienti auctoritati Doctorum Scholasticorum refragantur, ratiunculas iure suspensas habere debeat, & potius captiuare intellectum, ad maius fidei obsequium, quam ex suo ingenio firmatas eiuscemodi Doctorum sententias impugnare. Hoc enim vt sæpè difficile non est, ita periculosum est.

Atque ex dictis intelligitur, non solum quantum eruditio consummato Theologo sit necessaria, in omni disciplinarum, præcipue Philosophicarum genere; sed & simul etiam, quod initio diximus; tamen si locorum Theologicorum numerus variè ab authoribus assignetur; id tamen non fieri ob aliquam rerum ipsarum diuersitatem: quasi ideo de re ipsa inter Doctores controuertatur; sed solum ex diuersa numerandi & distinguendi ratione, vt dictum, Plura de hac re in 2. 2.

DVBIVM II.

Quotuplex sit scripturæ sensus; & quam ad argumentandum efficax.

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 9. & 10.

Pertinet quidem hæc res propriè ad Interpretes sacræ scripturæ. Sed quia Theologi Scholastici est, &

est, & illis ipsis, sua quibus in scriptura interpretanda nitantur, communia fundamenta explicata tradere; ac simul præcipui inter locos Theologicos, vti scripturam esse diximus, vim & efficaciam saltem in genere perspectam habere, necessarium est cum S. Thoma hoc loco, de ea ipsa re breuiter agere; quam sequentibus assertionibus, ita explicamus.

Assertio I. Scripturæ sensus rectè & adæquatè diuiditur in literalem, quem verba ipsa immediatè significant; quò etiam parabolicus pertinet: & in spiritualem; quem res per verba significatè significant. Ita S. Thomas hic q. 1. a. 10. in corp. & ad 3. vbi ita expressè de parabolico sensu loquitur; eademque est communis aliorum Doctorum, præsertim recentiorum sententia. Et sumitur eadem bimembris diuisio sensuum scripturæ ex S. Dionysio de cæl. hier. cap. 2. & epist. 9. ad Titum, Augustino lib. 1. de Genes. ad lit. cap. 2. & alijs Patribus, etsi de parabolico sensu dubiè locutus sit Alphonsus de Castro lib. 1. cont. hæres. cap. 3. de qua re plura Gabriel Vasquez hic disp. 15. cap. 4.

Probatum assertio. Quia omnis scripturæ sensus significari debet aliquo modo per scripturam, adeoque per verba scripturæ: sed tantum sunt duo modi generales, quibus aliquid significari potest per verba scripturæ; nimirum aut immediatè; & tunc est sensus literalis; aut mediatè, medianibus nimirum ipsis rebus per verba immediatè significatis; & tunc est sensus spiritalis. Vt V. G. quando in libro Genesis cap. 22. refertur història Isaac ab Abrahamo oblatis; vel in Exodo cap. 12. història agni paschalis; sensus quidem literalis, ac immediatè, per ipsa verba significatur ipsa història, quæ tunc temporis inter Abrahamum & Isaac gestæ est; vti & ritus ipse agni paschalis ab Hebræis eo tempore immolandi; at verò spiritaliter, per Isaac, resque ab eo gestas, vti & per agnum Paschalem, significatur Christus ipse pro salute totius humani generis in ara crucis immolandus.

Vbi notandum, quod optimè etiam dixit S. Thomas cit. art. 10. in corp. nimirum, quod *auctor sacre scripturæ, inquit, est Deus, in cuius potestate est, vt non solum voces ad significandum accommodet; quod etiam homo facere potest; sed etiam res ipsas. Et ideo cum in omnibus scientijs, inquit, voces significant, hoc habet proprium ista scientia, quod ipse res significat, & per voces, etiam significant aliquid.* Vbi proprium esse vult sacre scripturæ, ex mente ipsius authoris, rebus etiam ipsis aliquid significare; non quod alijs etiam scripturis id conuenire nullo modo possit; sed, quod in ipsis non possunt ita vniuersaliter omnia; & quidem futura etiam ipsa, quæ in hac, vel altera vita accident, infallibiliter significari. Qua etiam de causa, vt hoc obiter dicam, mihi quidem certè parum probantur ij, qui in sacris concionibus profanas etiam quaslibet històrias, ac sæpe etiam fabulas Poetarum, operose ad spiritualem sensum interpretari conantur; tanquam si salutis nostræ summa ex poetarum figmentis pendeat: qua re diuini verbi ac sacri Ministerij Maiestas nonnihil meo quidem iudicio violari videtur.

Nec diuersa est à literali ratio sensus parabolici, cuius sæpe in nouo Testamento est vsus; vt quando regnum cælorum comparatur grano sinapis; aut

fermento, aut thesauro in agro abscondito; aut cænæ siue nuptijs; aut decem virginibus; aut patrifamilias conducenti operarios; aut Domino peregre abeunti, &c. Nam & tunc verba immediatè significant illas res, de quibus in ipsa parabola est mentio; etsi quidem cum his ipsis rebus postea aliud quippiam, puta in propositis exemplis, regnum cælorum, comparetur; non quia hoc per illas ipsas res immediatè significetur; sed quia cum illis similitudinem habet. Vt quando hominem ob fortitudinem comparamus Leoni, vocem Leonis accipimus, vt sonat, ad literam, & quidem propriè, pro ipso animali, cui hominem conferimus. Secus est, quando hominem vocamus Leonem, vt mox dicemus.

Assertio II. Literalis scripturæ sensus adæquatè diuiditur in proprium, & improprium, seu figuratum. Ita S. Thomas hic cit. q. 1. a. 10. ad 3. & communis Doctorum. Probatum. Quia sensus literalis est ille, qui per verba ipsa immediatè significatur, vt dictum; at verò per verba scripturæ immediato significatu quædam significantur propriè; quando nimirum verba ipsa propriè vsurpantur; alia significantur impropriè seu figuratè; vt quando metaphoricè, aut per catachresin, vel metonymiam, &c. quippiam significant: Ergo necessariò duplex ille sensus literalis scripturæ admittendus est. Exemplum est v. g. quando Christus dicitur Leo, lapis angularis, &c. Tunc enim per voces illas, leonem & lapidem angularem, immediatè non significatur bestia illa irrationalis; aut substantia insensata; quam leonem, aut lapidem dicimus, malè enim diceremus, Christus est bestia irrationalis, aut substantia insensata, &c. sed significatur immediatè Christus ipse, non quidem propriè, sed metaphoricè, adeoque figuratè, ob similitudinem quandam, quam cum leone, vel lapide angulari habet.

Vbi etiam ex S. Thoma hic q. 1. art. 9. notandum, rectè & conuenienter diuina mysteria metaphoris enunciata, partim etiam occultata fuisse. 1. Causa necessitatis. Quia aliquando non possunt illa diuina nobis, qui à sensibus cognitionem haurimus, nisi eiusmodi similitudinibus corporum exponi, iuxta illud S. Dionysij cap. 1. cælest. hierarch. vbi ait: *Impossibile est nobis aliter lucere diuinum radium, nisi varietate sacrorum velaminum circumuolutum.* 2. causa utilitatis; tum vt ea facilius etiam à rudioribus caperentur; tum ad exercitationem studiosorum. 3. Causa honestatis & reuerentiæ; vt ab irrisionibus infidelium vindicarentur: iuxta illud Matth. 7. v. 9. *Nolite sanctum dare canibus.*

Assertio III. Sensus scripturæ spiritalis rectè & adæquatè diuiditur in Tropologicum, qui mores instruit; allegoricum, qui statum Ecclesiæ militantis respicit; significando nimirum aliquid gerendum, aut gestum in Ecclesia militante; & Anagogicum, qui ad statum & conditionem Ecclesiæ triumphantis pertinet. Ita S. Thomas cit. art. 10. in corpore; & est itidem communis Doctorum sententia: extantque hac de re vulgati illi versus:

Littera gesta docet: quid credas allegoria:

Moralis, quid agas: quò tendas anagogia.

Probatum. Quia sensus spiritalis scripturæ est, qu;

per res ipsas immediatè verbis significatas significatur, vt dictum: sed res per verba scripturæ immediatè significatæ quandoque significant aliquid, quod ad mores nostros informandos pertinet; vt est illud Deut. 2. v. 4. *Nō alligabitis bouitriturā;* quod sustentatione congruā Ecclesiæ ministris non denegādam significat, vt declarat Apostolus 1. Cor. 9. v. 9. Nonnunquam significant aliquid gerendum, aut gestum in Ecclesia militante; quemadmodum immolatio Isaac, & agni paschalis significabāt sacrificium crucis Christi, &c. duo filij Abraham, Isaac & Imael, duo testamenta, novum & verus: duo filij Isaac, nimirum Iacob & Esau, diuersam conditionem hominum prædestinatorum & electorum in hac vita, vt declarat Apostolus in epist. ad Rom. 9. & ad Gal. 4. Alia denique significant aliquid gerendum in altera vita ac statu beatitudinis; quemadmodum sabbatum diei septimæ à Deo institutum significat ipsam æternam requiem, iuxta Apostolū Heb. 4. v. 9 & 10.

Et verò sensum mysticum imprimis ac per excellentiam conuenire veteri testamento, patet ex illo Apostoli 1. Cor. 10. v. 11. *Hæc autem omnia in figura contingebant illis:* quanquam non ideo omnis planè veteris testamenti locus sensum spirituales habeat: quia in libris Prouerb. Eccl. Sap. Eccl. in Prophetis, ac passim etiam alibi, pleraque morum præcepta reperiuntur; ex quibus nemo sensum spirituales eruat. Et quod Apostolus dixit, ad res tantum in veteri testamento ex Dei voluntate gestas pertinet: quas quidem Gregorius de Valentia hic q. 1. p. 5. §. 3. putat vniuersim omnes spirituales habere sensum. Quod an etiam in rebus omnibus, post Babilonicam captiuitatem, V. G. circa Eldram, Nehemiam, Machabæos gestis, verum habeat, dubito.

Et confirmatur assertio ex S. Thoma loc. cit. vbi ait: *Sicut enim dicit Apostolus ad Heb. 7. Lex vetus figura est nouæ legis; & ipsa noua lex, vt dicit Dionysius cap. 5. Eccl. hierarch. part. 2. est figura futuræ gloriæ. In noua etiam lege ea, quæ in capite gesta, sunt signa eorum, quæ nos agere debemus. Secundum ergo quod ea, quæ sunt veteris legis, significant ea, quæ sunt nouæ legis, est sensus allegoricus; secundum verò quod ea, quæ in Christo sunt facta, vel in his, quæ Christum significant, sunt signa eorum, quæ nos agere debemus, est sensus moralis; prout verò significant ea, quæ sunt in æterna gloria, est sensus anagogicus.* Ita S. Thomas.

3 Obijci potest; per res in scriptura significatas, significari etiam posse aliquid gestum in altera vita, circa purgatorium, & infernum, animasque ac spiritus illic detentos; quæ tamen significatio tamen si spiritualis sit, sub nullo sensu spirituali ex tribus enumeratis comprehenditur. Responderi posset, statum animarum ac spirituum, qui in altera vita puniuntur, præsertim in inferno, rem talem non esse, quæ digna fuerit, ipsis etiam rebus in scriptura significatis significari. Sed potius respondetur. si quid eiusmodi rerum fuerit etiam spiritualiter significatum, eam significationem spectat ad sensum scripturæ anagogicum; quandoquidem torus alterius vitæ status ad maius beatorum gaudium, maioremque gloriam pertinet.

4 Assertio IV. Sensus accommodatius propriè non est verus aliquis sensus scripturæ; sed traductio verborum scripturæ à suo sensu, ad alienum, ab

authore Deo, non intentum. Colligitur ex S. Thoma hic cit. art. 10. qui nullam eiusmodi scripturæ sensus mentionem facit. Idem expressè, & ex communi docent Gregorius de Valentia hic q. 1. punc. 5. §. 3. & Gabriel Vasquez hic disp. 14. cap. 7. Exempla huius rei passim occurrunt apud SS. Patres; nec pauca in missis & officijs diuinis Ecclesiæ. Vt quando Ecclesia de quouis Confessore Pontifice canit: *Inuentus est iustus, & in tempore trauersia factus est reconciliatio:* quod Eccl. 44. v. 17. de solo Noe dicitur. Ex quo loco etiam iisdem confessoribus accommodatum est illud v. 20. *Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem Excellentis:* quod ibidem de solo Abrahamo dicitur. Et illud quod ibidem v. 25. de solo Isaac dicitur: *Benedictionem omnium gentium dedit illi, &c.* Item quando de quolibet Martyre canit: *Honestum fecit illum Dominus, & custodit eum ab inimicis, & a seductoribus tuauit illum: & dedit illi claritatem æternam. Descenditq. cum illo in foveam, & in vinculis non derelinquit eum, &c.* Quod partim de Iacob; partim de Ioseph dicitur Sap. 10. v. 12. & 14. Et rursum ex Eccl. 45. v. 14. *Corona aurea super caput eius, &c.* Item quando rursum de Confessore non Pontifice dicitur: *Iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum, &c.* quæ etiam de Iacob dicuntur Sap. 10. v. 10. Item quando de quolibet Sacerdote Pontifice canit: *Iurauit Dominus, & non penitebit eum, tu es Sacerdos in æternum, &c.* quæ alioqui ad Christum pertinere constat. Et plura habentur ex Eccl. 45. Simile est, quod de SS. Ioanne & Paulo canit Ecclesia: *Hi sunt duæ oliuæ, & duo candelabra, &c.* quod de Iesu Sacerdote filio Iosedech, & de Zorobabel duce Iuda, dixisse Zachariam cap. 4. multi existimant: vt & de Enoch & Elia, Ioannem, Apocal. 11.

Quo exemplo etiam Vasquez cit. disp. 14. cap. 1. vel ut certum tradit, etiam ipsos scriptores sacros interdum alterius antiquioris scripturæ sacra verba, per solam accommodationem referre. Imo Iansenius in Concordia Euangelica cap. 11. existimat, etiam ab Euangelistis, vel ipso etiam Christo, non raro verba scripturæ veteris Testamenti solum sensu accommodatitio vsurpari, etiam, quando additur, fuisse impletum, quod hoc vel illo loco veteris Testamenti dicitur. Tale est illud Osee 11. *Ex Egypto vocauit filium meum.* Et rursum illud Ierem. 31. *Vox in Rama audita est, quod refert Matthæus cap. 2.* Item illud Matthæi cap. 15. ex Esa. 29. *Populus hic labijs me honorat.* Et illud Match. 13. ex Isai. 6. *Audiu audietis, & non intelligetis;* & ex Psal. 77. *Aperiam in parabolis os meum:* quod ex parte sequitur etiam Vasquez cit. disp. 14. cap. 5.

Sed mihi verius videtur, quod docet Gregorius de Valentia q. 1. punc. 5. §. 3. cum aliis, apud Vasquez loc. cit. cap. 3. in scriptura noui Testamenti, non vsurpari verba scripturæ veteris Testamenti, solum in sensu accommodatitio: quia ad dignitatem scriptoris sacri pertinet, vt nihil alieno sensu, & à Spiritu sancto non intento vsurpauerit; nec difficile fuit Spiritui sancto, etiam illum ipsum sensum, quem posterior scriptor sacer intendit, iam ab initio præuidere, ac simul in ipsa antiquiori etiam illa scriptura intendere; præsertim cum ipse Euangelista, Matthæus in quibusdam eiusmodi testimonijs refe-

ferendis discretè asserat, antiqua oracula, & vaticinia Prophetarum fuisse impleta ijs ipsius rebus; ad quas illa verba accommodabat; vt agnoscat, ac propterea cum Iansenio vniuersim non sentit etiam ipse Vasquez cit. disp. 14. cap. 3.

Neque verò sensus accommodatitius propriè dicendus est ille, qui non fuit à scriptore Canonico primò intentus, esto fuerit intentus ab ipso Deo; sic enim admodum credibile foret, quod isti dicunt; scripturam veteris Testamenti saepe in nouo solum sensu accommodatitio vsurpari: quando subinde verum etiam aliquem scripturæ sensum, ab ipso scriptore Canonico, ignoratum fuisse, tradunt. S. Thomas, quod lib. 7. q. 6. art. 14. & q. 4. de potent. art. 1. Molina hic q. 1. art. 10. Gillius lib. 1. tract. 7. cap. 3. num. 8. Sed quia sensus scripturæ vniuersim non ex calamitiferibentis, vti dicant, sed dictantis Spiritus sancti mente & sententia metiendus est, vt rectè etiam indicat S. Thomas hic q. 1. a. 10. ideo sensus ille, qui à scriptore quidem Canonico non fuit cognitus, nec adeo intentus; fuit tamen præuisus & intentus ab ipso Spiritu sancto, cum primum ipsa verba scriberentur, non est dicendus sensus accommodatitius, sed verus scripturæ sensus.

Imo etiam si per verba illa, quatenus primum scribebantur, non intendisset spiritus sanctus id, quod scriptor noui Testamenti ijs significauit; adhuc tamen dicendum non esset, ea verba sensu solum accommodatitio, in scriptura noui Testamenti vsurpari: quandoquidem nihilominus per ea verè ac ex mente spiritus sancti significaretur id, quod posterior scriptor sacer intendebat. Licet enim probabiliter fieri poterit, ut scriptor ipse sensum quandam alicuius scripturæ à spiritu sancto verè intentum non intelligeret, vt dictum, fieri tamen minimè potest, vt spiritus sanctus non intelligat, aut non intendat sensum illum, quem scriptor sacer à Deo inspiratus intendit, etsi quidem necesse minimè est, vt Deus etiam intenderit omnem eum sensum, ad quem ab alijs, qui scriptores facri non sunt, successu temporis variè scripturæ locus quispiam esset accommodandus.

Accedit, quod Vasquez cit. disp. 14. cap. 6. non solum verba & sententias scripturæ, sed etiam exempla & historias hoc genere tractandi scripturam per accommodationem, ad suadendam virtutem, & vitia detestanda, vsurpari docet: cum tamen reuera hæc, vt cunque ad eiusmodi finem & institutum accommodentur, ad sensum tamen accommodatitium scripturæ propriè non pertineant. Quia exempla eiusmodi adducuntur iuxta verissimam & germanam verborum significationem, quam ex mente Spiritus sancti, & ipsius scriptoris sacri habent. Inde vero per modum consequentiæ, aut similitudinis aliquid aliud elicitur, vel suadetur; qui tamen reuera non est sensus scripturæ, nec verus, nec accommodatitius; sed quiddam ab vtroque diuersum, quod probatur sensu scripturæ, vel cum eo comparatur, vt superius etiam de parabolis diximus.

Illud postremò notandum hoc loco, ex Concilio Tridentino sess. 4. decreto de editione & vsu sacrorum librorum, grauius prohiberi, ne verba sacra scripturæ ad profana queq; accommodentur. Verba Concilij sunt: *Post hæc temeritatem illam reprime-*

re volens (Concilium,) quæ ad profana quæque conuertuntur & torquentur verba & sententia sacra scripturæ; ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandata & præcipit, ad tollendam huiusmodi irreuerentiam, & contemptum, ne de cætero quisquam quomodolibet verba scripturæ sacra ad hæc, & similia audeat vsurpare; vt omnes huius generis homines, temeratores & violatores Verbi Dei, iuris & arbitrij penis per Episcopos coarceantur.

Assertio V. Quilibet scripturæ locus habet suum sensum literalem; cui si quidem ex mente ipsius scriptoris sacri aliquid asserat, nunquam potest subesse falsum. Ita S. Thomas hic q. 1. a. 10. ad 1. & 3. vbi dicit, omnes alios sensus scripturæ fundari super literalem. Eadem est communis sententia, apud Gregorium de Valentia loc. citat. & Gabrielem Vasquez disput. 25. cap. 5. contra modum loquendi Lyrani prolog. 3. Postilla Bibl. vbi dicit, quosdam locos scripturæ solum habere spirituales sensum. Sed hic author sensum metaphoricum, seu figuratum confudit cum spirituali; cum tamen is reuera sit literalis, vt dictum assert. 2.

Ratio assertionis est. Quia nullus est locus scripturæ in quo non ipsa etiam verba aliquid immediate significent; quandoquidem nec mediatè quidem aliquid significare possent; nisi mediante re illa, quam immediate significat, vt patet ex eadem assert. 2. Accedit quod spiritualis sensus omnis nititur sensu literali; vt ex S. Thoma dictum. Nisi quis ergo penitus negare velit, locum aliquem scripturæ vllum habere sensum, (quod absurdissimum foret dicere) negare minimè poterit, locum omnem scripturæ habere suum sensum literalem.

Quod autem huic sensui subesse falsum non possit, ex dictis sequitur: quia hoc ipso, quod à Spiritu sancto per verba intentus est, non potest non esse infallibilis: quia Spiritus sanctus falsum docere aut testari non potest. Dixi tamen si quidem ex mente ipsius sacri scriptoris aliquid asserat. Nam si quid referatur pronunciatum solum ab alijs, V. G. illud à Iudeis dictum contra Christum, *Reus est mortis*, Item, *Nonne bene dicitur, quia Samaritanus es, & demonium habes?* &c. & similia, cum referantur solum à scriptore, non etiam asserantur ab eodem, aut ex mente eiusdem, vtique vera & infallibilia minimè sunt; licet infallibiliter verum sit, quod scriptor sacer asserit, hæc ita gesta vel dicta fuisse, &c.

Assertio VI. Possunt esse, ac re ipsa quandoque, sunt, vnius & eiusdem loci Scripturæ, non solum in diuersis libris, vel partibus scripturæ, sed etiam in vno eodemque loco, plures sensus literales. Ita docet expressè S. Thomas hic quæst. 1. a. 10. in corp. vbi dicit: *Quia verò sensus literalis est, quem auctor intendit; auctor autem scripturæ Deus est, qui omnia simul suo intellectu comprehendit; non est in conueniens, vt dicit Augustinus 1. 2. Confess. si etiam secundum literalem sensum in vna litera scripturæ, plures sint sensus.* Idem docet S. Thomas q. 4. de potent. art. 1. & in 2. d. 12. a. 2. ad 7. Burgensis in addit. super vtriusque prologum Lyrani, Abulensis in cap. 13. Matth. q. 28. Alphonsus de Castro lib. 1. cont. hæres. cap. 3. Ioannes Driedo lib. 2. de script. sac. cap. 2. Ambrosiu,

Catharinus lib. de clau script. Salmeron prolegom. 8. & 9. Gregorius de Valentia hic q. 1. punct. 5. §. 3. Bellarminus lib. 3. de verb. Dei, cap. 3. Molina q. 1. art. 10. disput. 3. Gabriel Vasquez disput. 17. cap. 3. & communis DD. praesertim recentiorum contra Alensem 1. p. q. 1. memb. 4. a. 2. & 4. part. quaest. 15. memb. 4. a. 1. Albertum in sum. tract. 1. q. 5. Henricum Gandauensem in sum. art. 16. q. 2. & 3. Michaelem Medinam lib. 6. de fid. cap. 25.

8 Probatur assertio primò quibusdam exemplis ipsius scripturae. Nam illud Psal. 2. v. 7. *Filius meus es tu.* Et Isai. 53. v. 8. *Generationem eius quis enarrabit?* rectè tam de generatione Christi aeterna, quam temporali exponitur: vt & prior locus etiam de Christi resurrectione, à S. Paulo Act. 13. v. 33. Ita etiam illud Ioan. 11. v. 50. *Expedit, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat;* duplicem sensum habet, alium nimirum ex maligna mente Caiphæ, Christum ad necem postulantis; alium ex mente Spiritus sancti, necessitatem ac fructum mortis Christi ad totius humani generis redemptionem, propheticè, per os licet impium Caiphæ velut per asinum Balaam, significantis. Et vterque hic sensus simul ac semel à scriptore Canonico eo loco fait inuentus & expositus; prior quidem quasi recitatiuè, cum infallibili narrationis fide; posterior etiam significatiuè, & per modum docentis & approbantis: & similia passim alibi in scripturis inueniuntur.

Secundò probatur assertio ex SS. Patribus. Ita enim expressè docet S. Augustinus lib. 12. Confess. cap. 18. 30. & 31. In priori enim loco, circa ista verba: *In principio creauit Deus caelum & terram,* cum dixisset, de varia eius explicatione non esse contendendum, addit: *Qua mihi ardentè consenti, Deus meus lumen oculorum meorum, in occulto, quid mihi obest, eum diuersa in his verbis intelligi possit, quia tamen vera sunt: quid, inquam, mihi obest, si aliud ego sensero, quam sensit alius eum sensisse, qui scripsit? Omnes quidem, qui legimus, nitimur hoc indagare, atq; comprehendere, quod voluit ille, quem legimus. Et cum eum veridicum credimus, nihil quod falsum esse, vel nouimus, vel putamus, audeamus eum existimare dixisse. Dum ergo quisq; conatur id sentire in scripturis sanctis, quod in eis senserit ille, qui scripsit, quid mali est, si hoc sentiat, quod tu lex omnium veridicorum mentium ostendis verum esse, etiam si hoc non senserit ille, quem legis; cum & ille veram, nec tamen hoc senserit? Similia habet cap. 30.*

Et cap. 31. de iisdem verbis Genes. 1. differens, cum antea cap. 28. varias sententias retulisset, dum alius, ea verba in principio explicaret, in exordio rerum creaturarum, seu primò; alius initio temporis, alius in sapientia siue in Filio; ipse denique his verbis suam ea de re sententiam explicat: *Ita cum alius dixerit; hoc sentit, (Moyès) quod ego; & alius, imò illud, quod ego: religiosus me arbitror dicere, cur non vtrumq; potius, si vtrumq; verum est? Et si quid tertium, & si quid quartum, & si quid omnino aliud verum, quisi iam in his verbis videt, cur non illa omnia vidisse credatur, per quem vnus Deus sacras literas, vera & diuersa visuris multorum sensibus, temperauit? Ego certe, quod intrepidus de corde meo pronuntio, se ad culmen auctoritatis aliquid scriberem, sic mallem scribere, vt quod veri quisq; de his rebus capere posset, mea verba resonarent, quam vt vnã verã sententiam ad hoc apertius ponerem, vt excluderem cate-*

ras, quarum falsitas me non posset offendere. Nolo itaq; Deus meus, tam praecipue esse, vt hoc illum virum de te meruisse non credam. Sensit ille omnino in his verbis, atq; cogitauit, cum ea scriberet, quicquid hic veri potuimus inuenire, & quicquid nos non potuimus, aut nondum possumus, & tamen in eis inueniri potest.

9 Adeundem modum de libro Apocalypsis loquitur S. Hieronymus epist. 103. ad Paulinum: *Ioannes, inquit, tot habet sacramenta, quot verba: parum dixi pro merito voluminis, laus omnis inferior est: in verbis singulis multiplices latent intelligentiae, &c.* Id quod etiam de sensu literali intelligendum: nam quantum ad mysticum attinet, scriptura veteris testamenti, pluribus abundat. Similia habent S. Chrysostomus homil. 21. in Genes. & S. Basilius in prooemio lib. de Spiritu sancto, vbi admonet, expendendas esse in scriptura sacra, syllabas, literas, apices, nedum ipsas voces & orationes.

Tertiò idem probatur ratione. Nam & hoc, vt vnus scripturae locus plures sensus literales habeat, possibile est; potuit enim reuera Deus plura ac diuersa simul significare voluisse: & ad quandam dignitatem scripturae pertinet; quæ hoc ipso maiori vbertate significandæ veritatis abundat: vt etiam supra ex S. Augustino retulimus.

Quo loco tamen obseruandum, Gabrielem Vasquez cit. disp. 17. n. 9. cum existimaret, nullum sensum esse posse literalem, (scilicet mysticum & spirituale) nisi quem ipse etiam scriptor faceret, & non tantum Spiritus sanctus dictans scripturam intellexerit, & intenderit, non probare illud à S. Augustino cit. cap. 31. dictum: *Omnia & singula vera, quæ quisq; posset sub vna litera intelligere, ad sensum literalem pertinere. Difficile enim, inquit Vasquez, creditur apparet, voluisse Deum homini in historia sacra scribenti, tot tamq; varia reuelare; & vt ea simul significaret, ad scribendum impulisset.* Sed præterquam quod S. Augustinus cit. cap. 31. de Moyse scriptore Genes. eam planè habet existimationem, vt ex verbis citatis patet, equidem nil video, cur necesse sit dicere, scriptorem Canonicum omnem etiam literalem sensum scripturae intellexisse; vt rectè etiam video notatum à Christophoro Gillio tract. 7. cap. 4. num. 10. fauente eodem S. Augustino lib. 12. Confess. cap. 32. cum S. Thomas in 2. 2. q. 173. art. 4. & Caietanus ibidem rectè notent, nec ipsos quidem Prophetas semper intellexisse id, quod prophetabant; quod clarum fit exemplo Ionæ cap. 3. v. 4. vaticinantis: *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subuertetur;* quam ille tanquam absolutam prophetiam accepit; cum tamen solum hypotheticæ esset; vt patet ex eodem & sequenti capite Ionæ 3. & 4. Idem colligitur ex Daniele cap. 12. v. 8. *Et ego audiui, & non intellexi.* Cum ergo sensus verus & literalis scripturae non sit ex scriptoris mente & notitia præcisè metiendus, nil obstat, plures sensus literales scripturae esse, licet non omnes ab ipso scriptore facti fuerint cogniti, & intenti, modo reuera intenti fuerint à Spiritu sancto; vt etiam superius dictum.

Illud tamen proculdubio verissimum est, dictum illud S. Augustini non ita laxè accipiendum, vt omnes illi sint veri sensus literales scripturae, quot quot verum aliquid continent, & vtcunque verbis scripturae significati fuisse ab aliquo existimentur, sed videndum est, an omnibus spectatis, si antecedentia ni-

tia nimirum & consequentia conferantur, aliaque circumstantiæ diligenter expendantur, sensus illi in eum locum, seu verba scripturæ, de quibus agitur, secundum literam quadrare possint. Quod si sita esse deprehensum fuerit, nil obstat, quo minus cum S. Augustino sentiamus, omnes eos sensus à spiritu sancto intentos, verosque proinde sensus literales scripturæ esse: Vti equidem contra Sectarios differens docere soleo, illud, *Hoc facite*, Luc. 22. v. 19. rectè ita explicari, vt & per vocem *Facite*, (vstitissima & scriptorum profanorum, & ipsius scripturæ phrasi, tam in sermone latino, quam græco, & hebraico) idem significetur, quod sacrificare, nimirum corpus, de quo antea immediatè sermo fuerat, & simul generale detur præceptum faciendi id, quod Christus fecerat, benedicendo nimirum panem, & distribuendo, &c.

Obijci potest contra positam assertionem; varietatem & pluralitatem sensuum parere æquiuocationem; quæ impedit vires argumenti. Respondetur, negando assumptum; modo constat, quoniam sensu verba ad argumentum accommodantur. Nam, etiam æquiuoca verba vim argumentationis minime impediunt; si modo determinatè constat, quo sensu determinatè verba æquiuoca vsurpentur: ita vt quamuis secundum se æquiuoca sint, æquiuoce tamen non vsurpentur. Non magis impedit argumentationis efficaciam multiplicitas sensus spiritualis adiuncti ad literalem: quia hi duo sensus subordinantur, spiritualis enim fundatur in literali, vt respondet S. Thomas cit. a. 10. ad 1. Quare etiam Aristoteles lib. 4. Metaph. rex 10. ait: *Nihil autem differt (siue interest) etiam si plura quis significare dicat: solum autem sine determinata.*

10 Assertio VII. Non tantum sensus literalis, sed etiam spiritualis & mysticus, efficax argumentum. Theologo præstat, cum de eo conlatur: à toto genere tamen spiritualis sensus paruum; accommodatius per se nullum ad probandum habet momentum. Prima pars, quod sensus literalis efficax argumentum Theologo præstat, est S. Thomæ hic q. 1. a. 10. & communis ac certa omnium Doctorum, & patet ex assert. 5. quod tamen intellige, si de tali sensu constat, iuxta dicta dub. præced.

Secunda pars rectè asseritur à Gregorio de Valentia hic cit. q. 1. p. 5. §. 3. Vasquio disp. 16. cap. 5. Lorino in Act. Apost. cap. 2. v. 31. Gillio tract. 7. cap. 5. & alijs recentioribus communiter, & colligitur ex S. Augustino epist. 48 ad Vincentium. vbi ait: *Quis autem non nisi impudè: stime nitatur, aliquid in allegoria positum per se interpretari, nisi manifestissima habeat testimonia, quorum lumine illi stentur obscuræ? Ratio est. Quia etiam hic sensus est à spiritu sancto intentus: Ergo ex se infallibilis, adeoque etiam ad argumentandum efficax, si de eo conlatur. Exemplum passim habemus in scriptura. Illud enim de agno paschali dictum Exodi 12. v. 47. *Os illius non confringetis*, seu, *Os non comminuetis ex eo*, mysticè per allegoriam ad Christum applicatur Ioan. 19. v. 36. Et illud Deuter. 25. v. 4. *Non alligabis os boni trituri anti*, ad Operarios Euangelicos 1. Cor. 9. v. 9. Ex quibus proinde locis, alijsque similibus, mystico sensu intellectis, efficax argumentum etiam ad fidei dogmata probanda petere possumus. Et si fatendum, cum ex*

figura veteris testamenti, in nouo testamento explicatæ, argumentum petitur, iam non à solo sensu mystico, sed literali quoque, declarante mysticum, argumentum desumi. Et fieri tamen interim possit, vt de sensu mystico etiam aliunde, videlicet ex communi interpretatione SS. Patrû, aut Ecclesiæ declaratione constaret; vt rectè etiam notarunt citati.

Tertia pars asseritur à S. Thomæ hic q. 1. a. 10. ad 1. vbi dicit, *ex solo sensu literali posse argumentum trahi, non autem ex his, quæ secundum allegoriam dicuntur.* Idem docent omnes Theologi veteres, cum S. Augustino loc. cit. & Dionysio in epistola ad Polycarpum, vbi dicit, *Mystica Theologica non arguit*; & cum Hieronymo lib. 2. in cap. 13. Matthæi, qui ait: *Pius quidem sensus, sed nunquam parabola, & dubia enigmatica intelligentia, potest ad auctoritatem dogmatum proficere.* Quos tamen absolute loquentes ad supradictam moderationem rectè interpretantur citati. Idem habet Apologia Confessionis Augustinæ titulo de sacrificio Missæ, vbi dicitur: *Allegoria non parum firmas probationes.* Quamquam interim Lutherani parum memores suæ huius doctrinæ, quando de Pontifice agendum est, perpetuis, iisque plerumque ineptissimis allegorijs, ex Daniele & Apocalypsi petitis, conuincere se posse temerè existimant, Romanum Pontificem esse Antichristum, ut part. 2. Anatom. Confess. Augustinæ demonstr. 5. §. 22. à num. 238. fufius ostendi. Ratio huius partis est; quia regulariter & à toto genere, non constat in particulari de sensu mystico cuiusque loci scripturæ; & si quando constat, iam non tam ex spirituali, quam literali petitur argumentum, vt dictum.

Quarta pars est mens S. Thomæ loc. cit. & communis doctrina, quam tradit etiam Vasquez cit. d. 14. cap. 7. Probat. Quia accommodatius sensus, nullo modo est intentus ab auctore spiritu sancto, loquendo propriè de sensu accommodatio verborum scripturæ: secus est de exemplorum & parabolarum accommodationibus, vt notauit Vasquez ibidem; sed qui sensus non est propriè accommodatius scripturæ, vt superius dictum.

Atque ex his colligitur, quid sentien dum de alijs quibusdam partitionibus, seu enumerationibus sensuum scripturæ, ab aliquibus nonnunquam afferri solitis. Prima est, quam ex S. Augustino lib. de vtilit. cedendi refert S. Thomas hic q. 1. art. 10. argum. 2. vbi dicit Augustinus, scripturam veteris testamenti quadrifariam tradi, scilicet secundum historiam, secundum ætiologiam, secundum analogiam, secundum allegoriam. Quam doctrinam explicans S. Thomas ibidem ad 2. rectè ait, illa tria historiam, ætiologiam, & analogiam, hoc loco, ad vnum literalem sensum pertinere, adeoque non differre, nisi materia. Nam historia est, vt ipse Augustinus exponit, cum simpliciter aliquid proponitur: ætiologia vero, cum causa dicti assignatur; sicut cum Dominus assignauit causam, quare Moyses permisit licentiam repudiandi uxores; scilicet propter duritiam cordis ipsorum. Matth. 19. Analogia vero est, cum veritas vnius scripturæ ostenditur veritati alterius non repugnare. Sola autem allegoria inter illa quatuor, pro tribus spiritualibus sensibus ponitur. Ita S. Thomas.

Secunda diuisio, est Hugonis Victorini in prolog. lib. 1. de sacramentis, cap. 4. vbi tam spirituales, quam literales scripturæ sensus commemorans, tres solum

sensus scripturæ distinguit, scilicet historicum, allegoricum, & tropologicum. Qui itidem sub sensu allegorico etiam anagogicum comprehendit: vt rectè etiam notauit S. Thomas ead. q. 1. art. 10. ad 2. Reliqui ex ijs, quæ mox subiiciam, intelliguntur.

Tertia diuisio est, quam tradunt Eucherius in præfatione libri spiritualium formarum, & Cassianus collat. 14. cap. 8. vbiasserunt, quatuor esse genera illustrandi sacram scripturam, e quibus deducitur illa diuisio, qua sensus scripturæ immediatè diuiditur, 1. in historicum. 2. in tropologicum, seu morale, quoad vitæ emendationem refertur. 3. in allegoricum, quando in gestorum narratione & historia mysterium aliquod fidei nostræ continetur. 4. in anagogicum, qui refertur ad ea, quæ sunt æternæ beatitudinis. In qua diuisione, sensus historicus literalem complectitur; cæteri ad spiritualem referri videntur, iuxta dicta assert. 3.

Nec verò vt docet S. Thomas q. 1. a. 10 ad 1. quicquam sub spirituali sensu continetur fidei necessariam, quod scriptura per literalem sensum alicubi manifestè non tradat. Eisdemque sensus quatuor nonnullis videtur indicare S. Augustinus lib. 1. in Genes. ad lit. cap. 1. vbi ait: *In libris omnibus sanctis inueniri oportet, quæ ibi æterna inueniuntur, quæ facta narrentur, quæ futura prædicantur, quæ agenda præcipiuntur, vel monentur*: quanquam Augustinus hoc loco ad solam materiam diuersitatem respexisse videtur: nec tamen ideo penes eam sensum scripturæ in totidem membra partitur, vt pluribus perlequitur Vasquez disp. 16. cap. 2.

DVBIVM III.

An etiam Conclusio Theologica ex duabus reuelatis, aut vna reuelata, & altera naturaliter euidente deducta, possit esse principium Theologica argumentationis.

S. Thom. 1. p. q. 1. a. 8.

Sermo est de principio Theologiæ proprio, & proprio Theologico; cuiusmodi cum sit sola veritas fidei, seu principium reuelatum diuina fide creditum, vt dictum hic dub. 1. & quæst. 3. dub. 2. perinde est, ac si in proposito quæretur, An conclusio Theologica ex duabus reuelatis, aut vna reuelata, & altera naturaliter euidente deducta, possit etiam ipsa immediatè per fidem credi.

Ante omnia vero distinguendum est inter conclusiones Theologicas immediatè reuelatas, & alias immediatè non reuelatas. Vtræque enim subinde Theologus per discursum verè Theologicum colligit & infert; vt de posterioris generis est perse manifestum; de prioris generis patet exemplo Christi, qui resurrectionem mortuorum probauit ex alio quodam principio reuelato; nempe quod Deus in scriptura etiamnum dicatur Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, &c. vt dictum superius q. 2. dub. 1.

idemque expressè docet S. Thomas hic q. 1. art. 8. idque tunc maximè oportunitate est, quando agitur contra aduersarium, qui cum vnum principium reuelatum admittat, v.g. scripturam, alterum negat; vt g. traditionem, vt pluribus dictum cit. q. 2. dub. 1.

Neque verò propterea confunditur habitus fidei cum habitu Theologiæ. Nam etsi hoc casu idem sit obiectum materiale complexum vtriusque habitus (quod etiam in diuersis habitibus naturalibus sæpe accidit) tamen ratio formalis assentiendi semper manet diuersa: ita vt eidem propositioni assentiamur per fidem, vt simpliciter reuelatæ; per Theologiam verò, vt contentæ in altera reuelata, seu propter reuelationem alterius præmissæ, ex qua hæc deducitur. Itaque nullum est dubium, quin conclusio Theologica per se immediatè reuelata possit esse principium alterius Theologica conclusionis; non quidem, vt est conclusio Theologica; sed vt est propositio fidei. De alijs verò conclusionibus Theologicis immediatè non reuelatis est controuersia; quæ licet in materia de fide pertractari soleat, tamen etiam hoc loco non incommode examinatur.

Prima igitur sententia asserit, non posse nos talibus conclusionibus immediatè per fidem assentiri; sed solummodo vel per habitum Theologiæ, vel per prophetiam, aut prudentiam infusam. Ita Bannes 2. 1. q. 1. art. 1. licet idem Bannes hic q. 1. art. 3. dicat, non esse necessarium ad conclusionem Theologicam, quod vtraque, vel altera præmissa sit immediatè de fide, imò contingit, inquit, *vtramque vel alteram esse etiam conclusionem Theologicam*. Vbi hic author concedit, posse nihilominus talem conclusionem, esse principium Theologica argumentationis; non vltimatum scilicet; sed immediatum & quasi secundarium; sicut & in scientijs rectè assumitur pro principio secundario, conclusio in eadem scientia demonstrata. Eiusdem sententiæ est Molina hic quæst. 1. art. 2. disput. 1. vbi addit, etiam conclusionibus ab Ecclesia ex reuelatis definitis, non assentirinos immediatè habitu fidei. Idem significat Zumel hic q. 1. a. 1. quæstione 2.

Secunda sententia distinguit. Ait enim talem conclusionem de fide esse, & posse per fidem credi, si deducatur ex duabus præmissis reuelatis; aut saltem ex vniuersali reuelata; non autem si ex particulari reuelata, & altera euidenti deducatur. Ita Gregorius de Valentia tom. 3. q. 1. p. 2. Exemplum prioris est: Omnis homo ritè baptizatus est in gratia: hic infans à me est ritè baptizatus: Ergo est in gratia. Exemplum posterioris: Omnis homo est risibilis: Christus est homo: Ergo Christus est risibilis.

Tertia sententia vniuersim affirmat, tales propositiones posse per fidem credi. Ita sentit Scotus in 3. d. 34. & 35. q. vn. relatus supra q. 2. dub. 1. Idem docet expressè Aureolus q. 1. prolog. dub. 2. art. 2. qui tamen vltèrius etiam progressi sentiunt, non dari habitum Theologiæ distinctum à fide, quo assentiamur cuiusmodi conclusionibus, vt dictum q. 2. dub. 2. Eandem tertiam sententiam tuentur Andreas Vega lib. 1. in Concil. Trident. cap. 29. Canus lib. 6. loc. Theolog. cap. vltimo ad 10. Bellarminus lib. 3. de Eccles. cap. 15. & lib. 3. de Iustificat. cap. 8. & lib. 4. de amiss. grat. cap. 11. Gabriel Vasquez hic disput. 5. cap. 3. & disput. 7. num. 7. Arragonius 2. 2. quæst.